

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESEČNO K 1-20.— POJEDINI BROJ 10 PARA.— OGLASI PO CIJENIKU. PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -

TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871.

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. III.

ŠIBENIK, subota 1. svibnja 1915.

BR. 74. (304.)

Galicija, Karpati, Bukovina

BEČ, 28. travnja. Službeno se saopćuje:

Opći položaj nepromijenjen. U Karpatima kao i u ruskoj Poljskoj razvijaju se osamljene žestoke artiljerijske borbe. Naša artiljerija sa dobrim ciljanjem bacila je u zrak dva skladišta municije.

Ponovne noćne navale neprijatelja u području istočno visa Ostry bile su odbijene.

U jugoistočnoj Galiciji i u Bukovini nikakvih osobitih događaja.

BEČ, 29. travnja. Službeno se saopćuje:

Opći položaj nepromijenjen. Na fronti u ruskoj Poljskoj i u Karpatima u više područja došlo je do žestokih artiljerijskih borba.

Naša artiljerija veoma je dobro djelovala protiv ruskim zakloništim a objektima municije. U dolini Opora je neprijatelj pokušao, poslije više sati bezuspješne artiljerijske vatre, da u noći izvede navalu protiv pozicija na visovima naše infanterije, ali je bio poslije kratke borbe odbijen na cijeloj fronti.

BEČ, 30. travnja. Službeno se saopćuje:

Općeniti položaj je nepromijenjen. Za dana artiljerijske borbe i čarkanja.

Ponovni žestoki ruski noćni napadaji u dolini Rave i Opora bili su, kao uvijek prije, odbiveni uz velike gubitke po neprijatelja.

General vitez Auffenberg.

BEČ, 30. travnja. Kako se službeno saopćuje, protiv generala infanterije vitezau Auffenberga bila je poveljena istraga za objašnjenje jedne protiv njega u najzadnje doba podignute optužbe glede uredovanja, koje bi se kosilo sa dužnošću.

Predmet optužbe tiče se skroz događaja iz god. 1912., te sa sadašnjim ratom ne stoji ni u kakvom savezu.

U Rusiji.

BERLIN, 28. travnja. Službeno se saopćuje:

Navalom zauzeli smo istočno i sjeveroistočno od Suvalki ruske pozicije na frontalnoj širini od 20 km.

Sjeverno od Prasnica jučer smo zarobili 2 oficira, 470 Rusa, a zaplijenili smo tri strojne puške.

BEČ, 29. travnja. Službeno se saopćuje:

Južno od Kalvarija zauzeli smo selo Kavale i vis južno od toga.

Južno od Sochaczewa osvojili smo rusko uporište.

BERLIN, 30. travnja. Službeno se saopćuje:

Prednje čete naših bojnih sila, koje operiraju u sjeverozapadnoj Rusiji, jučer su doprle u širokom frontu do željezničke linije Dünaburg-Libau. Ozbiljnog otpora protiv njih nisu pokazale nigdje ruske čete. Sada je u toku boj kod Szawle.

Kod Kalvarja oveći ruski napadaji izjalovili su se uz jake neprijateljske gubitke; 5 častnika i 500 momaka ruskih palo je neozledjenih u naše ruke.

Također između Kalvarja i Augustova ruski nasrtaji ponešto su se.

Uspjesi Turske

Mehmed V. pobjedonosni.

CARIGRAD, 28. travnja. Na današnjemu primanju, koje se izvršilo u palači povodom godišnjice Sultanova stupanja na prijesto, ratni Ministar predao je Sultanu telegram zapovjednika pete vojske Limana paše, po kome je središte i desno krilo neprijateljskih bojnih snaga sasvim potučeno i u kome paša izražuje nadu da će jednaka sudbina zadesiti i neprijateljsko lijevo krilo. Po zaključku Ministarskoga Vijeća Sultanovu je imenu dometnut i nadimak „Gazi“ (pobjednik).

CARIGRAD, 29. travnja. Glavni kvartir saopćuje:

Neprijatelj je ponovio navalu protiv Kabatepe i južno obali poluotoka Galipoli. Mi ih odbili uspjehom. Jučer je neprijatelj sa novim silama navalo prama obali kod Kumkale, ali je bio prisiljen da se povuče. Kod toga je palo u naše ruke tri strojne puške.

CARIGRAD, 29. travnja. Glavni kvartir saopćuje:

Osim na azijskoj obali kod Kumkale, gdje su iskrcane čete bez muke bile potučene, neprijatelj je poslao svoje čete i na ušće rijeke kod Sighindere dalje kod Tekeburna, kod Saritepe i Kabatepe, koja mjesta leže sjeverno od utvrde Seddilbah. Neprijateljska fronta proteže se od okolice Seddilbahra do Kabatepe. Borbe su bile vanredno žestoke, jer je Kabatepe pružala neprijateljskoj artiljeriji povoljnu poziciju.

Na 25. ov. mj. turske čete odbile su jurišem na bajonete desno neprijateljsko krilo, a zatim su potisle neprijatelja iz predjela kod Kabatepe.

CARIGRAD, 30. travnja. Glavni kvartir saopćuje:

U okolišu Kum Kale izkrcani neprijatelj podpunu je gonjen.

Na kraju obale Kabatepe preostale neprijateljske bojne sile pokušale su živu djelatnost, da

se ondje zadrže. S ostalih tačaka poluo toka neprijatelj je prognan.

Jučer je francuski oklopni krstaš „Jeanne d'Arc“ od naših baterija bio poškodovan te se je, u plamenu, povukao na Tenedos.

Jedan engleski torpedo-razač bio je, pri akciji neprijateljskih ladja, potopljen.

Dne 2 ov. mj. dva transportna broda bila su više puta hitcima pogodjena. Jedan se izvrgnuo. Mnogo čamaca, napunjenih vojnicima, skupa sa remorkerima, bilo je potonuto.

Oklopne ladje „Majestic“ i „Triumpf“ povukle su se oštećene iz bojne linije.

Sa francuskoj ratišti.

BERLIN, 28. travnja. Službeno se saopćuje:

U Flandriji Englezi su pokušali i jučer da prisvoje izgubljeni teritorij. Slomljena je popodneva navala na obim stranama ceste Ypern-Pilken i to 200 metara ispred naše pozicije. Isti uspjeh imala je i večernja navala. Dalje istočnije neprijatelj je pretrpio teških gubitaka. Na zapadnome brijegu kanala neprijatelj nije navalo.

U Champagni na juriš je zauzeta u noći sjeverno od Le Mesnila opsežna francuska grupa utvrda te je uzdržana pobjedonosno protiv više neprijateljskih protunavala. Neprijatelj pretrpio je jakih gubitaka. 60 neozlegjenih Francuza, 4 strojne puške i 13 strojeva za bacanje mina palo je u naše ruke.

Između Maase i Mosele razvijala se je preko dana samo artiljerijska borba.

Sa velikim gubitcima Francuza bila je krvavo odbijena i potučena žestoka neprijateljska noćna navala u šumi Priester.

Proti našoj poziciji na Hartmansweierkopfu neprijatelj nije poduzeo nikakvih daljnjih navala poslije izjalovljenih mu navala na 26. IV.

Kod Altkirha jedan od naših aeroplana srušio je francuski zrakoplov.

BERLIN, 29. travnja. Službeno se saopćuje:

Naše pozicije, koje se nalaze na desnoj obali kanala, sjeverno od Yperna, od jučer poslije podneva bez prestanka su jurišane, ali uzalud. Istočno od kanala sa težkim neprijateljskim gubitcima izjalovila se je navala Francuza, Alžiraca i Engleza proti našem desnome krilu. Broj zaplijenjenih neprijateljskih topova po visio se je na 63.

Bez uspjeha su bila neprijateljska lagovanja na željeznicu La Basse-Bethune i sjeverno od Le Mesnila.

Sa težkim neprijateljskim gubitcima odbijene su i potučene kod Le Mesnila francuske noćne navale protiv pozicijama koje smo mi noćas osvojili.

BERLIN, 30. travnja. Službeno se saopćuje:

Na obali vlada živa djelatnost neprijateljskih aviatičara.

Jučer je Dünkirchen bio obasut našom vatrom.

U Flandriji neprijatelj poduzeo je napadaj između Steenstraate i Hotsasa. Boj još traje.

Na zapadnoj obali kanala ko Steenstraate-Ypern neprijateljski napadaj razbio se o našoj vatri.

U Šampanji sjeverno od Le Mesnila Francuzi nisu mogli da išta od njima prekjucher iztrgnutog položaja preosvoje.

U Argoni mi smo na juriš zauzeli sjeverno od Lefour de Paris neprijateljske strijeljačke jarke te zarobili jednog častnika i 30 momaka.

Između Maase i Mosele izjalovili su se francuski napadaji na visove Maase kao i sjeverno od Flierea, uz teške neprijateljske gubitke.

U bojovima na visovima Maase od 24. travnja do 28. travnja izgubili su Francuzi na samim zarobljenicima 43 častnika i 4000 ljudi.

Bombardiranje engleske obale.

BERLIN, 30. travnja. Službeno se saopćuje:

Obalna utvrda Harwich na engleskoj istočnoj obali noćas je bila obasuta bombama.

Przemysl, Karpati, Hindenburg.

U nedjelju održao je major i s. E. Mohraht u Beču predavanje o austro-ugarskim četama u Karpatima.

U uvodu pozabavio se predavač padom Przemysla, te je naglasio, da predaju nije skrivila manjkava opskrba, a niti drugi koji propust vojne uprave. Tvrdjiva je svoju zadaću, da spriči snažno naviranje ruskih bujica, sjajno rešila, čemu su najboljim dokazom najnoviji događaji na Karpatskoj fronti. Rezultat čitave ove vojne ovisi o karpatskoj bitci, koja će se odlučiti nama u prilog. Vrhunac bitke je prekoračen, a bojazni, što su s tim u savezu zavladale ide pada Przemysla, sasvim su se razbile. Nakon golemih žrtava Rusi su izcrpljeni i izmoreni, što je najljepšim rezultatom dične kooperacije austro-ugarskih i njemačkih četa, između kojih je zavladalo najsrdačnije oružno bratinstvo, koje će ih privoditi i daljnjim uspjesima. Ali glavno je, što želimo, da u unutrašnjosti zemlje bude sve mirno, već sebe, a i naše vojske radi!

Tvrdjiva Przemysl stajala je Ruse najprije 70.000, a onda 25.000 ljudi i samo glad je mogla prisiliti junaka posadu na predaju, čemu je dao izražaja i njemački car, kad je rekao: „Njemačka je vojska obvezana hvalom junacima od Przemysla koji

su nakon mnogomjesečne borbe gladom prisiljeni na predaju“.

Prelazeci na karpatske bojeve, opisao je predavač sve strašne neprilike i tegotnosti, koje su ondje austro-ugarske i njemačke vojske pretrpile i svladale, te naglašuje, da danas ondje po nas sve dobro stoji. Izvještaji vrhovnog vojnog vodstva nisu reklamé, već s vojničkom jednostavnošću i otvorenošću sastavljeni izvještaji, koji ne će da budu hivalisanje i nadmetanje vlastitim djelima. Zato ih moramo mirno i pouzdanim primati, te nastojati, da u njihov nutarnji smisao proniknemo.

Karpatske bojeve jedva bi mogao pravo ocrtati i onaj, koji ih je vidio na rodne oči. Od 27. listopada pa do danas bile su savezničke čete izložene najljućem izkušavanju, koje su dično svladale. Pravim je uzorom junacive general Pflanzer-Baltin sa svojim četama. On je oslobodio Bukovinu i izveo djelo zamjerno junaciva. Njegovi častnici energični su vojnici, a njegove elitne čete oružnici i pučki ustaše.

Često se mislilo, da je vojska dunavske monarhije uništena, dok naprotiv ta vojska sveudilj raste snagom i jakošću. Predavač ne zna, da li je Hindenburg, kako mu se pripisuje, doista rekao, da mu je njegove uspjehe omogućilo uztrajanje austro-ugarskih četa, koje su za nekoliko mjeseci borile, ne za sebe, već za zajednički cilj uz najteže prilike, ali ta tvrdnja podpunu stoji „Mi u Njemačkoj znamo“, zaključio je major Mohraht svoje predavanje, „da nas držanje naših saveznika obvezuje na hvala i u Njemačkoj se obavezno priznaje dično junacivo naših saveznika“.

Poljsko kraljevstvo pred svojom propašću

Piše: Dr. M. A.

V.

Naravski Poljska, uslijed unutarnjeg nereda, te uslijed pobune Kozaka u Ukrajini, koji su uslijed propagande iz Moskve izveli pokolj Poljaka i opustošili čitave krajeve, nije bila u stanju, da se oružjem opre istoj diobi. No može se reći, da više boli Poljaka nego li sama dioba to, što je istu sam sabor pred silom morao učiniti i da se je to zbilo pod kraljem, koji je bio ljubinak Katarine II., koji, bivši poslanikom kraljevstva u Petrogradu, najviše je njezinom voljom došao na poljski prijestol. Za to svaki Poljak spominje s ponosom ime Tadeusa Rejtana, a najveći poljački slikar Matejko ovjekovječio je u svojoj prekrasnoj slici prizor, kako se Rejtan sa bolnim licem, upravo zdvojno, raskidav odijelo, baca pred noge Kralja, koji mučeci i blijed služba njegov oštri prikor. Isti Rejtan, kad je jednom maršalek (odgovara današnjem predsjedniku zemaljskog odbora i predsjedniku sabora) Poniński hito, da bezrazložno raspusti sabor, jer bio kako Poljaci kažu „zapsedaniec Rosej“, položi se trupom na vrata sabornice, da samo zapriječiti zastupnicima polazak, te se ni onda nije htjeo dignuti, kad su isti preko njegova tijela prelazili, već je ostao tu ležeći zgažen još čitavih 38 sati. Poslije se povuče na Litvu, gdje je od boli poludio i oduzeo si 1870 život. Kao osobita nagrada, između mnogobrojnih kipova u Krakovu, nalazi se i kip Rejtana.

Bilo je u Poljskoj nekad pače i takvog mišljenja, da poij nered dobro dolazio i da će ju onda susjeti, ne bojeći je se, pustiti na miru. No to se je mišljenje poslije prve diobe i najkonservativnijim elementima pokazalo i odveć glupo, jer je baš dioba pokazala da su to susjeti učinili baš s razloga, jer je se nijesu bojali. Prva dioba je učinila da se pomnožao u velike brojeve onih, koji su vidjeli da Poljska ide u susret poveljnoj propasti, ako se ne stave čim prije na ozbiljan posao. Što su pred prvom diobom oklijevali, to su sada učinili. Razumjeli su, da je uzrok slabosti Poljske izbornost kraljeva, prije već spomenuti liberum veto, a nadasve zastopavljanje građanstva kao i

držanje u potpunosti, teškoću pučanstva. Trebalo je razpršiti tminu koja se je oko seljaštva ovijala, trebalo je odgojiti mlado pokoljenje, koje, izrastav u ljubavi domovine, svom snagom bi se bacilo oko unapredjenja njene dobrobiti. I zbilja kroz dvadeset godina iz prve diobe Poljske silno se je radilo oko podizanja prosvjete, a nadase se je posvetilo veliku pažnju mladeži. Dogodilo se je, da je baš u ono doba Papa ukinuo red Isusovaca, koji su u Poljskoj posjedovali ogromna imanja. Sabor je posebnim zakonom odredio, da se cijelo to imanje ima upotrebiti u prosvjetne svrhe i u tu svrhu osnovo posebnu komisiju t. zv. izobrazbeno komisiju, kojoj su pristupili svi vijegijeri muzevi Poljske i u njoj marljivo radili. Utemeljše škole pučke i više, ljepše nego li je to u onom času bilo u ijednoj drugoj državi, izdavale se krasne naučne knjige, a osobito je kralj iz svojih privatnih sredstava potpomogao ovu pisce. Nauka i umjetnost rasla je u ovo doba kao nigda pod okriljem kralja i inih velmoža. U isto doba bile su u raznim mjestima podignute tvornice, uslijed čega se gradovi silno podi- goše. Financije se napunile uslijed raznih poreza, tako, da se je odmah pristupilo pomnoženju vojske u svrhu obrane. Cijeli je narod disao drugim duhom, podiglo se u njem nanovo samopouzdanje, izraslo je bilo i novo pokoljenje, koje je moglo da se po- duzme velikog djela uređenja države. Teško je to ipak bilo, ali ne više samo radi toga, jer je uvijek teško prisiliti ljude, da se po- sevu okane starih pogrešaka, nego najviše se toga, jer su se ojačanju Poljske najviše protivili zli susjedi Rusija i Pruska, pošto, oku- siviši se već jednom, bilo im je teško odre- se ostalog i to boljeg komada.

Poljaci su morali čekati zgodniji čas i osigurati se barem proti jednome od tih po- sjeda. Takvi čas je zbilja brzo i nadošao. Pruski kralj pripravljajući se na rat s Au- strijom, sklopi savez s Poljskom, obvezujući se braniti ju od svake daljnje diobe. Katarina pak, carica ruska, uplela se u to doba u rat s Turskom. Taj čas su patriote poljski smatrali najzgodnijim za uređenje i ojačanje njihove domovine i da se u buduću ne budu trebali oslanjati na prijatelje, jer je prijateljstvo međunarodno odvise labavo, a učedno da se i neprijatelj ne moraju bojati. Budući Rusija, zapletena u rat s Turskom, postala na čas nepogibljiva, a sa Prusijom sklopijen savez, završava u Varšavi god. 1788 sabor, koji je zasjedao skoro bez prekida četiri godine, za što ga i zovu: četiri godišnjim velikim saborom. Na tom saboru odmah ukinuše „veto“ tako da se od sada zakoni stvaraju većinom glasova. Na taj se način sabor osigurao od samovolje pojedi- nog potkupljenog člana. No istom onda počinje najveća borba. Našlo se je odmah priličan broj šlahtice koji su uvidjeli u čem sastoji zlo domovine, te su željeli to po- praviti pa makar bilo to njihovim interesima na štetu. No našao se je opet priličan broj i onih, ljudi sebljubivih, otvrdnutih u starij pogreškama i presudama, koji nijesu htjeli ni da čuju o kakvim promjenama. Te on predvodili pristaše Rusije, jedan član gro- fova Potočki: Ščesuni Potočki i moćni he- man Branicki. Najviše ih je uzurjavala mi- sao o zavedenju nasljednog kraljevstva, pošto se je svaki od njih nadao, da bi on u o- gogao jednog dana zasjest na prijesto, budući Poniatovski ne će na vijek živjeti. Pak da i ne postane on samo kraljem, kod izbora kralja može dobit za ovaj glas raz- nih koncesija, dok će u protivnom slučaj kralj biti neodvisan od slajte, nametnut će im silne poreze za uzdržavanje vojske, koju, što više, može i proti njima upotrijebiti. Jednostavno smatrali su, da će im nasljedno kraljevstvo donijeti robstvo, za to se je i našlo ljudi koji su vikali: volimo robstvo moskovsko nego robstvo od vlastitog kralja.

I zbilja nije si dalo to robstvo mo- skovsko dugo na sebe čekati, došlo je brže nego su se isti nadali.

KRONIKA.

„Tribune de Geneve“ javlja iz Pariza: Vojnomu je odboru francuske komore po- dadistra osnova zakona, kojim se obrambena dužnost proteže na sve muškarce do 60. godine.

Između austrijske i talijanske poštans- ke uprave vode se sada pregovori, da se opet omogući prethodno obavljavanje pro- met doznacnicama, ko i preuzimanje po- štanskih naloga i pouzeca. Spomenuti promet bit će nabrzo uspostavljen.

Prama vijestima iz nove Bugarske, nepoznati zločinici umorili su poznatoga us-

taškoga harambašu Sandanskoga na putu u Nevropok.

Odbor županije Komoran zaključio je, da vladu pozove, neka bi zabranila izvoz živežnih sredstava iz Ugarske u Austriju.

Ruski car Nikolaj posjetio je Lavov i Przemysl, dočekan od generalissimusa Ni- kolaja Nikolajeviča.

U Bugarskoj se opaža zabrinutost zbog držanja Grčke, koja otvoreno podu- pire Srbiju i koja je, u slučaju konflikta, stavila Srbiju u iz led oružanu pomoć pro- tiv Bugarske. Grčke ćete okupljaju se na bugarskoj granici.

„Ikdam“ saznaje od pouzdane osobe, da će Perzija također ući u rat i da razpo- laže znatnim silama.

Car je i po- dijelio je generalu konjaničtva barunu Pflanzler Baltina čast tajnoga savjetnika.

Sastanak talijanske komore, koji se imao desiti 12. svibnja, bit će po suglasnim vijestima novina vjerojatno odgođjen.

Jedan vagon banknota.

Osječka „Drava“ javlja: Ovih je dana stigla dragocjena pošiljka podružnici austro- ugarske banke u Osijeku i to pun vagon banknota po K 1000, K 100, K 20 i K 10 u ukupnoj vrijednosti od više milijuna kruna.

Preuzete novčane pošiljke obavilo se uz najstrožu kontrolu. U uredu austro- ugar- ske banke bili su kroz nekoliko dana zapo- šteni svi činovnici brojenjem banknota. Ta golema količina novca određena je izdju- čivo za vojničke svrhe.

Novi zapovjednik 42. dom. pj. četne divizije.

Podmaršal grof Salis-Seewis, dosadnji zapovjednik 42. dom. pješ. četne divizije, dignut je bolesti radi sa svoga mjesta; pri- vremeno zapovjedničtvu povjerenje je zapo- vjedniku 13. pješ. brigade general-majoru Strackeru, koji se već oporavio od rane što ju je na bojištu zadobio.

Gospodarstvo.

Azurin mjesto modre galice.

Kristalni azurin originalni iz Brixena jest kao rastopina bordoleška, koncentrirani proizvod, ponajče kombiniran oksidiran- em baka i drugih vrsti soli, povredjen kemičkim putem; sadržaje ali veći dio baka nego li bordoleška rastopina. Isti služi za uništenje svom snagom peronospor- e i u opće svih bolesti biljka.

Način priredjivanja je najjednostavniji, kojega se može predstaviti: Imade se ras- topiti jedan omot od 1/4 kilograma u 100 litara mrzle vode, mještati tu rastopinu sa komadom drveta kroz pet časaka i rasto- pina je sasna pripravljena. Ista imade jed- naku snagu kao rastopina od 1 i po kilo- grama modre galice i 1 po kilograma vapna ili sode u 100 litara vode.

Dobiva se kod Marka Jakovljevića, trgovca u Šibeniku (Glavna ulica).

Vrijednost rublja.

U Rusiji su ogorčeni, što vrijednost rublja u Engleskoj i Francoskoj neprestano pada. Grupa „naprednih“ političara u dumi imala je ovih dana sjednicu, u kojoj je među ostalim stvorena ova rezolucija: Na- zadovanje tečaja rublja na francoskom i engleskom tržištu mora se smatrati abnor- malnom, za Rusiju vrlo nepovoljnom i u- vredljivom pojavom. Ova se pojava ne može dostatno objasniti nepovoljnom pla- čevnom i trgovačkom bilancem, jer je pre- ma napisu na svakoj ruskoj banknoti vri- jednost rublja ne samo pokrivena zlatnom zalihom novčanične banke, nego također zajamčena čitavim imetkom ruske države.

Industrija u Italiji.

U Italiji prijeto je tekstilnoj industriji težak udarac radi nestašice anilinskih boja, koje redovito dobavlja Njemacka. Sad je otklonjena opasnost, da će se morati do- tične tvornice zatvoriti, jer je Njemacka dozvolila, da se izveze 800 tona spome- nutih boja u Italiju.

Nova tvornica u Hrvatskoj.

Prema saopćenju iz trgovačke i obr- ničke komore zagrebačke, otpočela je u Sisku gradnja jedne nove tvornice ta- nina, koju podiže bečka tvrdka Herman Schnabl u društvu sa zagrebačkom tvrtkom Filipa Deutscha sinovi. U ovo industrijsko poduzeće investirat će se od prilike jedan milijun kruna, te će isto biti uređeno na produkciju od jednog vagona dnevno, a zaposlivat će 80 do 100 radnika. Gradnja će se izvesti s pospješjenjem, tako da će tvornica već u drugoj polovici tekuće go- dine otpočeti sa poslovanjem. U Hrvatskoj postoje sada četiri tvornice tanina, i to u Gjurgjencu, Belišću, Županji i Mitrovici, a sisačka je prema tomu peta.

Domaće vijesti.

Preminuli zastupnici. Preminuli su profo Giga Jović i odvjetnik dr. Bogdan Stojanović, u 29. godini, oba zastupnici srpske samostalne stranke na hrvatskom saboru, zadnji pak i delegat u Pešti.

Vječni im mir!

Srebrni pir i Krizma kćeri i muka dra K. Vojnovića u Vatikanu.

„Narod- nom Listu“ pišu iz Rima: Odlična hrvatska spisateljica a kćerka pok. dr. Kosta Vojnovića, gospodja Gjene. udata za poznatog francuskog publicistu, Charles Loiseau-a, slavila je na 14. o. m. zajedno sa suprugom ovdje u Rimu srebrni pir. Tom je prigodom S. Otac papa Bene- dikt XV. u svojoj privatnoj kapelici izre- kao sv. misu i blagoslovio ih. Istodobno je krizmo dvije kćeri dr. Luja Vojnovića. Kumiće su im bile dvije odlične gospodje iz Dubrovnička: Marija Banac rođena Račić i Evelina Banac rođena pl. Bizzaro.

Sveti otac, nakon cerimonije, primio ih je skupa u posebnu audijenciju, te je darovao supruzima Loiseau Gospinu ikonu u srebrnom okviru sa finim kamenjem, a djevojkama krunice sa krasnim medaljama. U razgovoru S. Otac je spomenuo, da je poznavao pok. dr. Kosta Vojnovića i da još čuva nekoja njegova pisma.

† Justina pl. Tommaseo, rođena knežinja Pavlović, supruga pok. dra Leo- narda, u ono doba jednog od pravaških prvaka, preminula je nenadno u Splitu, u 45. godini života, a niti jedan od četiri sina koji se svi nalaze na bojištu, nije mogao da je odprati na vječni počinak. O sinu, koji je bio supulentom na realnoj-gimnaziji u Šibeniku, već dugo nije imala glasa. Po- koj vječni plemenitoj duši!

Rehabilitacija bivših častnika za trajanja spreme.

Njegovo ces. i kr. apo- stolsko Veličanstvo je dozvolilo, da bivši častnici, koji su svoj čin, da izbjegnu po- stupku u poslovima poštenja položili, ili pak ovaj na temelju zaključka častnoga suda izgubili, mogu u slučajevima, koji su osobita obzira vredni, putem ratnog mini- starstva biti predloženi, da im se Previšnjom milosti vrati njihov prije obnašani čin. To se proteže samo na frontnu bivše častnike, koji su pridošli na frontnu službu, te su se pred neprijateljem iztakli kao hrabri borci. Molbenice za rehabilitaciju valja pred- lagati onom četnom telu, kod kojega do- tične služi. Na sličan način uzsljedit će za rata i rehabilitacija bivših častničkih aspi- ranata.

Prodaja i počenje žestokih pića na malo, naredbom namjestništva od 22. ov. mj., može se tjerati već na 4 sata u jutro, svaki dan izuzev nedjelje i ostale svećane dane.

Suspendirani bilježnici. Discipli- narni senat Višeg Zemaljskog Sudišta u Zadru obavustio je, za trajanja disciplinar- nog postupka, od službe bilježnike Luku markiza Bonu i dra. Antuna Pugliesi u Du- brovniku.

Nema smanjenja činovničkih plaća. Iz Beča se službeno javlja, na glasine o smanjenju činovničkih plaća i obustavi au- tomatskih promaknuća, da je ministar fi- nancija deputaciji činovnička kategorički izjavio, da vlada ovakovih mjera ne kani poduzimati.

Nadjeno blago tvori današnji prilog „Srećkovnog zastupstva“ u Ljubljani za mnoge, koji se odazovu u istom se nalazećem pozivu sreće. Još ima sreće na svijetu, a nakonjena je svima, koji se pouzdaju i vjeruju u nju. Budući da ponudja danas sva- komu svoju ruku, neka joj nitko ne ustegne svoju.

Grad i okolica.

Zrinsko-Frankopanska objelntica.

Jučer, kao na objelnticu smrti bana Petra Zrinskog i kneza Frana Frankopana, „Hrvat- ska Čitaonica“ vijala je zastavu na po sti- jega.

Deputacija šibenskoga kotara kod N. P. gosp. Namjestnika. „Smotra“ javlja dne 28. ov. mj.: Jutros je odaslantvo šib- benskoga kotara, predvođeno od zastupnika dra Dulibića, bilo primljeno od Nj. Pr. gosp. Namjesnika grofa Attemsa, kome je ono iz- njelo potrebe i želje šibenskoga puka u po- gledu povišenja količine hrane što je odre- đena na svaku osobu i u pogl du opskr- bljivanja hranom uopće. O odaslantvo sa sudjelovala gospodja; Spiro Skubonja, na- čelnik skradinske općine, opet don Ivan Katalinić, parah proto Mihajlo Jelačić, Pavao Dražić opt. prisjednik, Todor Urukalo glav- var Bratiškova, Lovre Ivas glavar Vačani i Mladen Kovačev, tajnik općine tješnjanske.

Odaslantvo je osobito istaklo nedo- statak određene količine brašna za težačko i radničko pučanstvo; težak konsumira u normalno vrijeme oko 1 1/2 kg. na dan, jer mu je to skoro jedina hrana; sveden na 240 grama brašna dnevno, teško može da žive. Glede popisa brašna i žitja odaslant- vo je istaklo, da je popis obavljen bez mjerenja, na oko; da je od česa popisa potrošen znatan dio najdane zalih za unaj- mljene radnike, za sjeme i za najjužnju prehranu ukučana tako da mnogi nisu u stanju da povrate proračunani suvišak; da je p članstvo svjesno, da svojim radom i samoprijedorom kod kuće ima sve što joj u njegovim snagom doprinijeti pobjedi protiv neprijatelja, koji hoće da ih nas izgledni; da je s toga naš narod živo primio obradjuvanju polja, u čemu je dobro uspeje, i time se je odužio i našim hrabrim junacim, koji za Cara i Dom lijevaju svoju krv, Odaslantvo je potom zamolilo Nj. Preuzvišenost, da blagovolji poradi, da se povisi količina hrane za pojedinu osobu, da se uzme u obzir trud naroda i potrošak hrane u svrhu obradjuvanja, te da se odredi i onim, koji su radi većeg potroška ostali bez hrane, potrebna količina brašna ili žitja; da se, pojedini pogrešni popisi isprave; da se, uvaživ neupućenost i potrebe na roda, u tom pogledu blago postupi; da se providi manj- kava količina hrane do žetve, osobito ku- kuruzna, koji je potrebit i za sjeme.

Njegova Preuzvišenost gosp. Namje- stnik prelušao je sasvim ljubezno izvide i molbe oda.lantva, te se je propitao po- tanko za prilike, koje vladaju u pojedinim obćinama. Istaknuvši povod i svrhu popi- sivanja i ograničenja potroška hrane, čime je neprijateljski pokušaj izgledjanja propao, reče, kako se je bavio sa pitanjem da li je obzirom na naše prilike određena količina brašna dostajna za težačko pučanstvo, te je promišljao kako bi se dala povisiti; da se odnosa ministarstva ovo dana bude sa ovim pitanjem, i cijeni, da, u koliko budu prilike dozvolite, biti će uzete u obzir po- trebe pučanstva. U tom pogledu ne može za sada da dade nikakvih konkretnih obe- ćanja, pošto odluka zavisi od viših faktora. Glede provjdenja i dovoza hrane Nj. Pre- uzvišenost izvoljela je izjaviti, da su za to bili poduzeti od vlade svi nužni koraci i da se oko toga živo nastoji, te se nada dobrom uspehu. Na ostale istaknute po- trebe i želje reče, da će ih vlada savjestno ispitati i izdati potrebite odredbe uzav u obzir osobite prilike prikazane po odaslant- stvu, Nj. Preuzvišenost izrazila je odaslant- stvo svoje osobito zadovoljstvo, što je pu- čanstvo tako svojski prionulo oko uspješnog obadjuvanja polja, te je izjavio da će vlada sa svoje strane nastojati, da u svemu, što bude moguće, dodje narodu u susret i u pomoć.

Odaslantvo se je na to najljepše za- hvalilo Nj. Preuzvišenosti na prijaznom, naklonom saslušaju i zauzimanju, pošto samo ustrajnom radu i nastojanju Nj. Pre- uzvišenosti ima naša zemlja da zahvali, što je kroz celo o o teško vrijeme bila do- voljno obskrbljena sa hranom. Tako je oda- slantvo uvjeren, da će Nj. Preuzvišenost i dalje obratiti svoje plemenito nastojanje dobroti našeg naroda i zemlje.

Blagosov grobišta.

Priremeno gro- bište za preminule vojnike te za preminule u pokrajinskoj bolnici i za od počasi pre- minule u gradjanstvu, jučer je bilo blago- sovljeno. Skromni obred obavio je presvijeli Biskup u patnji svog ceremonijera preč. Don I. Bjažića, a prisustvovali su od strane općine gg.: općinski upravitelj H. Luger i odbornik V. Kulčić.

Sakupljanje kovina izkazalo je vrlo dobar rezultat. Dirljivo je bilo gledati naš

mali puk, kako je spremno prinašao. Za uspjeh patriotskog preduzeća brinuli su se: nadučitelji i nadučitelji gradjanske i pu- čkih škola te mladež realne gimnazije i pu- čkih škola.

Koncert. U srijedu večer koncertirala je domobrabska fanfara u verandi „Grand Hotel Krka“ odigrav 11 programnih tačaka te 9 koračnica izvan programa. Osobito je bila aplaudirana romanca „Zorko moja!“ iz Lisinskijevog „Porina“.

Sedmični marvinski pazar u Per- ković-Slivnu. Kao po običaju, obdržavat će se i ove godine marvinski pazar u Per- ković-Slivnu, i to svakoga petka. Pvi takav pazar bit će u petak dne 7. svibnja.

Konobarice u gostionama. Kotarsko Poglavlarstvo zabranilo je gostioni na „Šu- bičevcu“ da drži za konobare ženske.

Provala u škribice. U crkvi sv. Frane nepoznati lopov isprazio je jednu škribicu, a drugu pokušao otvoriti.

Tri dana prije po nepoznatom lopovu napadnut je u crkvenoj sakristiji remeta Stolne Bazilike.

Bezdusni ribar. U srijedu je redar- stvo zaplijenilo jednome ribaru iz Zira 13 kg. trilja i druge debele ribe, sve smrdljivo. Nije dakle dosta, da se riba skupo plaća, nego ju još domo smrdljivo. A u Zadru kilogram grica 16 para, dok se kod nas plaća para 48. Dotični ribar iz Zira bio je prijavljen državnom odvjetništvu.

Pogibelj za ribare. C. k. lučki ured pripoučje, da će od sad do daljne odredbe, svaki ribar, kojega se nadje u predjelima mora, u kojima je zabranjeno ribanje, bit će upušen i pradan u tamnicu, te će proti njemu postupati vojnički sud, dočim ladj a alati zaplijenit će se.

Škitnice, Preuzvišenost je općinsko redarstvo odpravilo iz grada pet ženskih, radi skitanja i nemoralnog života.

Škopljenje privatnih pasta bit će i ove godine obavljeno o državnom trošku. Ovdje obavit će se na Pazaru.

Svracamo pažnju općinstva na oglas u našem listu o tečaju ženskog krojenja.